Wpływ zamrożenia środków amerykańskich na działalność organizacji pozarządowych działających w obszarze migracji i integracji w Polsce

analiza wyników ankiety
przeprowadzonej w dniach 22.04 - 06.05.2025
i opracowanej przez Sieć Mapuj Pomoc (koordynowaną przez Fundację To Proste) we współpracy z Fundacją Ukraina, Fundacją Q, Polskim Forum Migracyjnym, Stowarzyszeniem Nomada oraz Fundacją w Stronę Dialogu.

FUNDACJA Polskie Forum Migracyjne

to·proste FUNDACJA

FUNDACJA W STRONĘ DIALOGU

FUNDACJA QUALITY QLTURE

NOMADA
STOWARZYSZENIE NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZEŃSTWA WIELOKULTUROWEGO

FUNDACJA UKRAINA

Kontekst

W styczniu 2025 roku administracja USA ogłosiła decyzję o tymczasowym zamrożeniu niemal wszystkich programów pomocy zagranicznej finansowanych przez Departament Stanu i USAID, w ramach szerszej strategii „America First".

W ciągu pierwszych 80 dni **wstrzymano ponad 5 300 programów, czyli 86% portfela USAID**. Wsparcie to odgrywało kluczową rolę także w Polsce – w 2024 roku organizacje społeczne otrzymały łącznie ok. **200 mln zł**, głównie na działania humanitarne i integracyjne dla uchodźców z Ukrainy. W odpowiedzi na nagłe zawieszenie środków, Fundacja To Proste przeprowadziła dwie tury badań ankietowych, których celem było **oszacowanie skali skutków decyzji donorów dla polskich organizacji pozarządowych**, w tym ryzyka utraty ciągłości działań, wpływu na grupy wrażliwe oraz potrzeb systemowego wsparcia ze strony polskich instytucji publicznych.

Zebrane dane zostały opracowane z myślą o przekazaniu ich Ministrowi ds. Społeczeństwa Obywatelskiego oraz MSWiA, jako wkład do krajowego procesu decyzyjnego.

Analiza dotyczy informacji przedstawionych przez organizacje, niezweryfikowanych co do ich prawdziwości.

- **Pełna treść analizy danych ankiety jest dostępna pod linkiem**: https://docs.google.com/document/d/1AuEH8v97qfs5tfnt1awxyD_VyZWMTbSF2mAoipoiKkA/edit?tab=t.0

System wsparcia uchodźców i migrantów w Polsce – perspektywa organizacji pozarządowych

Szacuje się, że około **5 tysięcy polskich organizacji pozarządowych** zaangażowało się w działania pomocowe dla uchodźców, głównie z Ukrainy, **wspierając niemal milion osób objętych ochroną czasową w Polsce**. Organizacje pozarządowe odegrały kluczową rolę w świadczeniu pomocy humanitarnej, integracyjnej i psychospołecznej, dostarczając **wsparcie o łącznej wartości 1,6 miliarda złotych**. Istotną część finansowania tych działań stanowiły środki amerykańskie, umożliwiające elastyczne reagowanie i budowanie partnerstw międzynarodowych. Wstrzymanie tego finansowania zagraża ciągłości działań, zmniejsza skalę wsparcia i może podważyć zaufanie w relacjach międzysektorowych. Niniejsze opracowanie analizuje wpływ tej decyzji z perspektywy organizacji humanitarnych działających w Polsce.

Ankieta badająca wpływ zamrożenia środków amerykańskich na działalność organizacji działających w obszarze migracji i integracji w Polsce – Metodologia

- Badanie zostało przeprowadzone w formie ankiety online zatytułowanej „Wpływ zamrożenia środków amerykańskich na działalność organizacji pozarządowych działających w obszarze migracji i integracji w Polsce". Narzędzie badawcze opracowane zostało przez Sieć Mapuj Pomoc (koordynowaną przez Fundację To Proste) we współpracy z Fundacją Ukraina, Fundacją Q, Polskim Forum Migracyjnym, Stowarzyszeniem Nomada oraz Fundacją w Stronę Dialogu.
- Ankieta przewidywała zarówno pytania zamknięte (jednokrotnego i wielokrotnego wyboru), jak i pytania otwarte, umożliwiające respondentom szerszy komentarz lub doprecyzowanie odpowiedzi.
- Dystrybucja ankiety odbywała się drogą elektroniczną, za pośrednictwem kanałów komunikacyjnych sieci Mapuj Pomoc i zaprzyjaźnionych sieci koordynowanych przez innego organizacje od dnia 22 kwietnia 2025r.. Do końca terminu zbierania danych, tj. do 6 maja 2025 roku odpowiedzi udzieliło 24 organizacje.
- Analiza dotyczy informacji przedstawionych przez organizacje, niezweryfikowanych co do ich prawdziwości.

Zakres tematyczny ankiety obejmował:

1. **Źródła finansowania** – pytania dotyczyły pochodzenia środków, które zostały zamrożone, wycofane lub których umowy zostały wypowiedziane. Respondenci mieli możliwość wskazania instytucji amerykańskich (np. USAID) oraz organizacji partnerskich.
2. **Zasięg geograficzny projektów** – respondenci wskazywali województwa, w których realizowane były projekty dotknięte ograniczeniem finansowania.
3. **Straty finansowe** – ten blok obejmował szczegółowe pytania o:
    - wysokość wycofanych środków bez gwarancji przywrócenia,
    - kwoty zawieszonych i przywróconych środków,
    - wartość potencjalnych funduszy, o które organizacja nie może się już ubiegać w 2025 roku,
    - szacowany udział środków utraconych lub niedostępnych w budżecie organizacji na działania w pierwszym półroczu oraz w całym 2025 roku.
4. **Kategorie utraconych i zagrożonych działań** – respondenci określali, w jakich obszarach tematycznych utracili środki (np. edukacja, integracja, wsparcie psychologiczne), oraz które działania są obecnie najbardziej zagrożone brakiem finansowania.
5. **Skutki kadrowe** – pytania dotyczyły redukcji zatrudnienia wynikającej z braku środków, wraz ze wskazaniem liczby osób, które zostały lub zostaną zwolnione w 2025 roku.
6. **Wpływ na beneficjentów** – respondenci określali:
    - liczbę osób, które nie otrzymają wsparcia w wyniku ograniczeń,
    - w jakim stopniu zawieszone programy były skierowane do grup szczególnie wrażliwych (np. dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, migranci w kryzysie),
    - procent działań dla tych grup, które musiały zostać wstrzymane

Kurs dolara

Kwoty wyrażone pierwotnie w dolarach amerykańskich zostały przeliczone na złote polskie według kursu z dnia 5 maja 2025: 1 USD = **3,7789** PLN Kurs NBP - stan na 6.05.2025

W ostatnim półroczu średni kurs dolara amerykańskiego wynosił ok**. 4,04** PLN. Na etapie planowania budżetu kwoty grantów były więc przeliczane na złotówki według wyższego kursu, co skutkowało **większymi wartościami niż te prezentowane w niniejszej analizie.** Ponieważ obecnie obowiązujący kurs USD/PLN jest odczuwalnie niższy, organizacje oczekiwały finansowania w złotówkach wyższego od przedstawionego tu poziomu.

Wycofane środki (PLN) – liczba organizacji w przedziałach kwotowych

Łączna zadeklarowana strata: **17 913 023,20 zł PLN**

- Średnia wartość wycofanych środków wynosi: 1 053 707,25 PLN
- Mediana (czyli wartość środkowa): 400 000 PLN

Oznacza to, że:
- Połowa organizacji utraciła mniej niż 400 000 PLN, ale
- Średnią istotnie podbijają duże straty – nawet do 7 539 666 PLN
- Aż 7 organizacji wskazało straty poniżej 250 000 PLN – co jednak może stanowić znaczącą część ich całkowitego budżetu operacyjnego

Największa liczba organizacji (4) zadeklarowała utratę środków w przedziale **1–5 mln zł**, co oznacza, że dla części sektora skala wycofanych funduszy jest nie tylko znaczna, ale wręcz krytyczna dla ich funkcjonowania.

Dane te pokazują, że utrata finansowania nie dotyczy jednorodnie całego sektora, lecz uderza w sposób rozproszony, w zależności od skali działalności, modelu finansowania oraz poziomu dywersyfikacji źródeł.

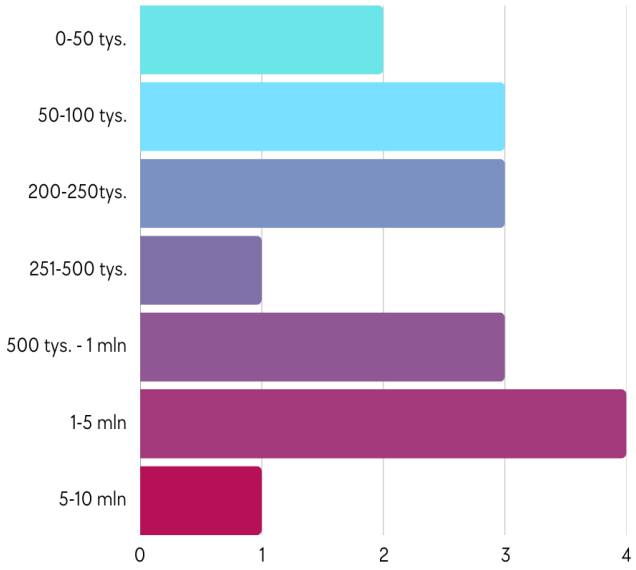

Rozkład zadeklarowanych środków zawieszonych i przywróconych (w PLN)

- Średnia wartość przywróconych środków: 483 799,17
- Mediana: 170 050, PLN

Większość organizacji nie otrzymała przywrócenia środków lub nie posiada gwarancji ich odzyskania.

Tylko trzy organizacje z 24 (12,5%) wskazały konkretne kwoty przywrócone z gwarancją w 2025 roku –przeliczone wartości:

40 000 USD → 151 156 PLN - 6,5% z planowanej kwoty finansowania 610501 USD
45 000 USD → 170 050 PLN - 20.4% z planowanej kwoty finansowania 220000 USD
1 130 191,50 PLN - 15% z planowanej kwoty finansowania 2.000.000 USD

Pozostałe odpowiedzi dotyczyły braku gwarancji, braku środków lub braku informacji (np. brak dostępu do danych finansowych). Dane wskazują, że zjawisko przywracania zawieszonych funduszy z gwarancją jest bardzo ograniczone i dotyczy wyłącznie niewielkiej części respondentów.

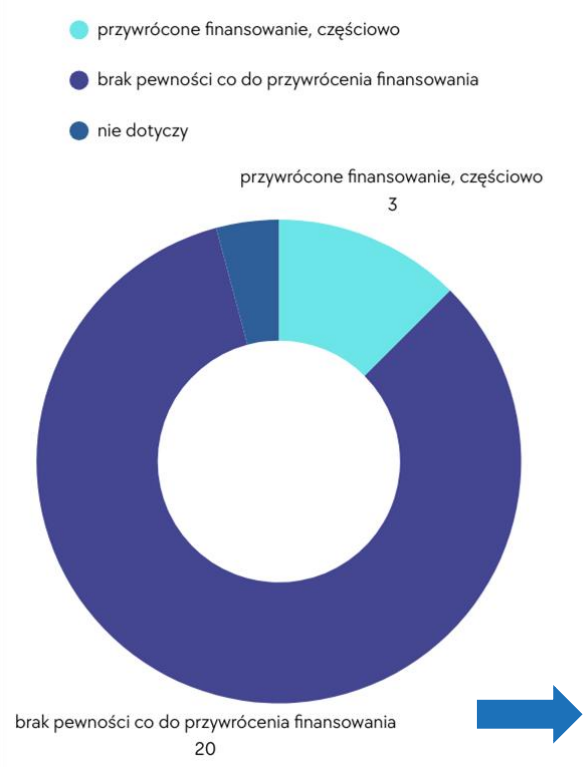

Źródła zamrożonych środków – źródła finansowania od organizacji w kontekście amerykańskich środków

- Najczęściej zamrożone środki pochodziły z kluczowych agend ONZ - UNHCR oraz IOM (po ponad 41 % organizacji każda). Oznacza to, że organizacje silnie polegały na finansowaniu humanitarnym systemu ONZ; gdy te środki przestały być dostępne, wstrząs był odczuwalny sektorowo.
- Mniejsze, lecz nadal istotne luki dotyczyły grantów od dużych międzynarodowych NGO, UNICEF i WHO, co pogłębiło problem w obszarach ochrony dzieci oraz zdrowia publicznego.
- Pozyskiwanie funduszy na działania od agend ONZ oraz międzynarodowych NGO z jednej strony świadczy o umiejętności polskich organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków z różnych instytucji, ich uznanie, spełnianie standardów i wysoki profesjonalizm, jednak z drugiej strony, pokazuje ryzyko systemowe jakie niesie za sobą globalne przesunięcie priorytetów w politykach pomocowych tak jak w analizowanym przypadku.
- Wysoka koncentracja finansowania w niewielkiej liczbie dużych donatorów czyni organizacje szczególnie wrażliwymi na nagłe decyzje tych instytucji*.

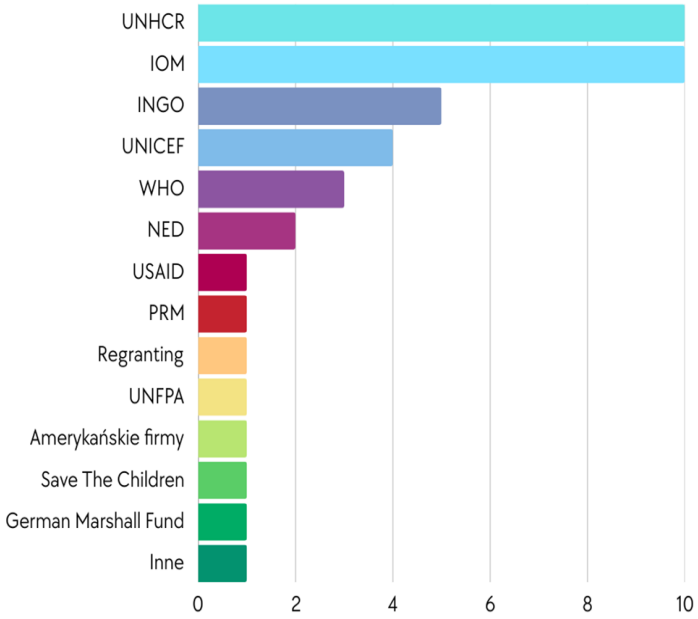

**Dane ogólnopolskie potwierdzają to zjawisko – według badania Klon/Jawor z 2025 roku, aż 64% NGO zajmujących się pomocą uchodźcom deklaruje finansowanie głównie z jednego lub dwóch źródeł, co znacząco zwiększa ich podatność na wstrząsy systemowe.*

Województwa, w których ucierpiały projekty

- Dane te pokazują, że skutki zawieszenia finansowania miały charakter ogólnopolski, dużo projektów było prowadzonych we wszystkich województwach równocześnie, a także z koncentracją w województwach o dużej aktywności pomocowej, tj. woj. mazowieckim i małopolskim.

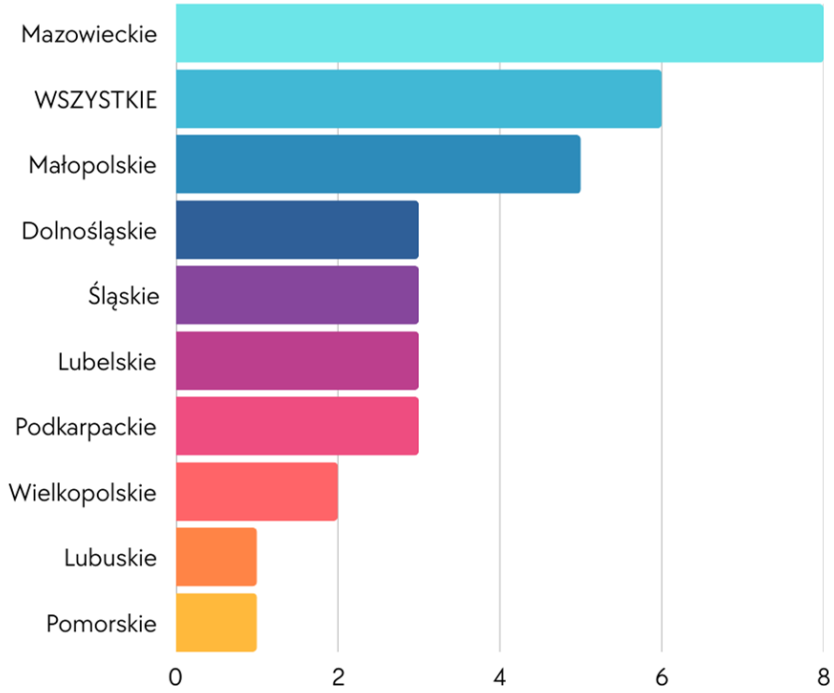

Udział zamrożonych lub wycofanych środków w planowanym budżecie organizacji – I połowa 2025 roku

Najwięcej odpowiedzi dot. zamrożenia **0–20 % budżetu (11 z 24 organizacji)** poszkodowanych organizacji. Grupa może wydawać się pozornie odporną, ale w części przypadków środki były przeznaczone na ściśle określone projekty (np. pomoc psychologiczna), które trzeba było zatrzymać mimo relatywnie niewielkiego udziału w całym budżecie.

Aż 10 organizacji (25% ankietowanych) zadeklarowało znacznie większy udział utraconych środków, niż 0-20%:

- 4 organizacje wskazały przedział 21-40%
- 5 organizacji wskazało przedział 41–60%,
- 3 organizacje – 61–80%,
- 2 organizacje – aż 81–100%, co oznacza niemal całkowite uzależnienie ich działań w pierwszej połowie 2025 roku od funduszy, które zostały zamrożone lub wycofane.

Nawet utrata zaledwie 10–15 % budżetu potrafi sparaliżować wyspecjalizowany program, jeśli organizacja nie dysponuje elastycznymi środkami rezerwowymi. Ta luka jest szczególnie widoczna w usługach związanych m.in. ze zdrowiem publicznym, integracją społeczną i wsparciem psychospołecznym.

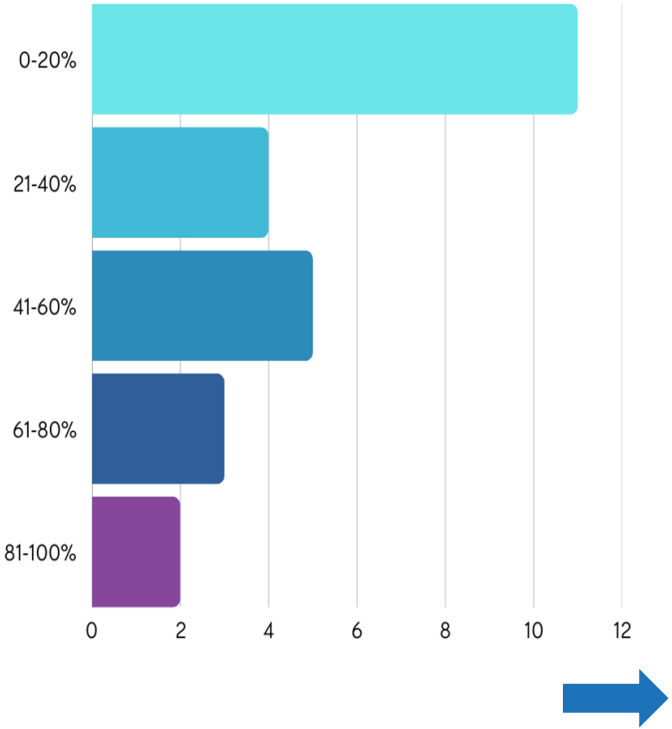

Udział środków niemożliwych do pozyskania w budżecie organizacji – cały 2025 rok

W odpowiedzi na pytanie o szacunkowy procent środków zamrożonych lub wycofanych z budżetów organizacji na działania na rzecz uchodźców i migrantów w pierwszym półroczu 2025 roku, **najczęściej wskazywaną kategorią był przedział 0–20%. Wskazało go 11 z 24 respondentów.** W praktyce, niekoniecznie może to świadczyć o odporności finansowej organizacji - w niektórych przypadkach środki miały zostać przeznaczone na konkretne programy, których działanie musiało zostać wstrzymane. W ankiecie pojawiły się odpowiedzi od organizacji świadczące o tym, iż zamrożeniu uległo 0-20% budżetu, który był celowo przeznaczony na realizację konkretnych działań (np. pomoc psychologiczna), które musiały ulec bezpowrotnemu - póki co - wstrzymaniu.

Aż 10 organizacji (25% ankietowanych) zadeklarowało znacznie większy udział utraconych środków, niż 0-20%:

- 4 organizacje wskazały przedział 21-40%
- 5 organizacji wskazało przedział 41–60%,
- 3 organizacje – 61–80%,
- 2 organizacje – aż 81–100%, co oznacza niemal całkowite uzależnienie ich działań w pierwszej połowie 2025 roku od funduszy, które zostały zamrożone lub wycofane.

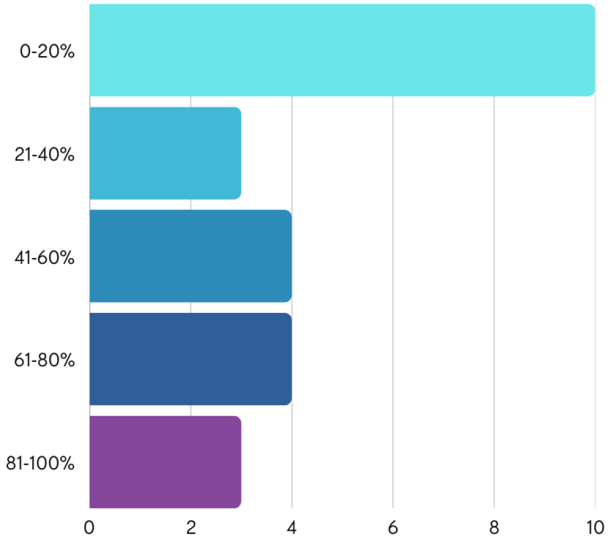

Wyniki wskazują, że chociaż część organizacji zdołała ograniczyć ryzyko finansowe, to **znaczna grupa nadal operuje w warunkach dużej niepewności. Wysoki udział środków niedostępnych w planowanych budżetach może prowadzić do ograniczenia lub całkowitego wstrzymania działań, co z kolei przełoży się na dostępność usług dla uchodźców i migrantów w Polsce.**

Kategorie działań, w których organizacje utraciły środki – całkowicie lub częściowo

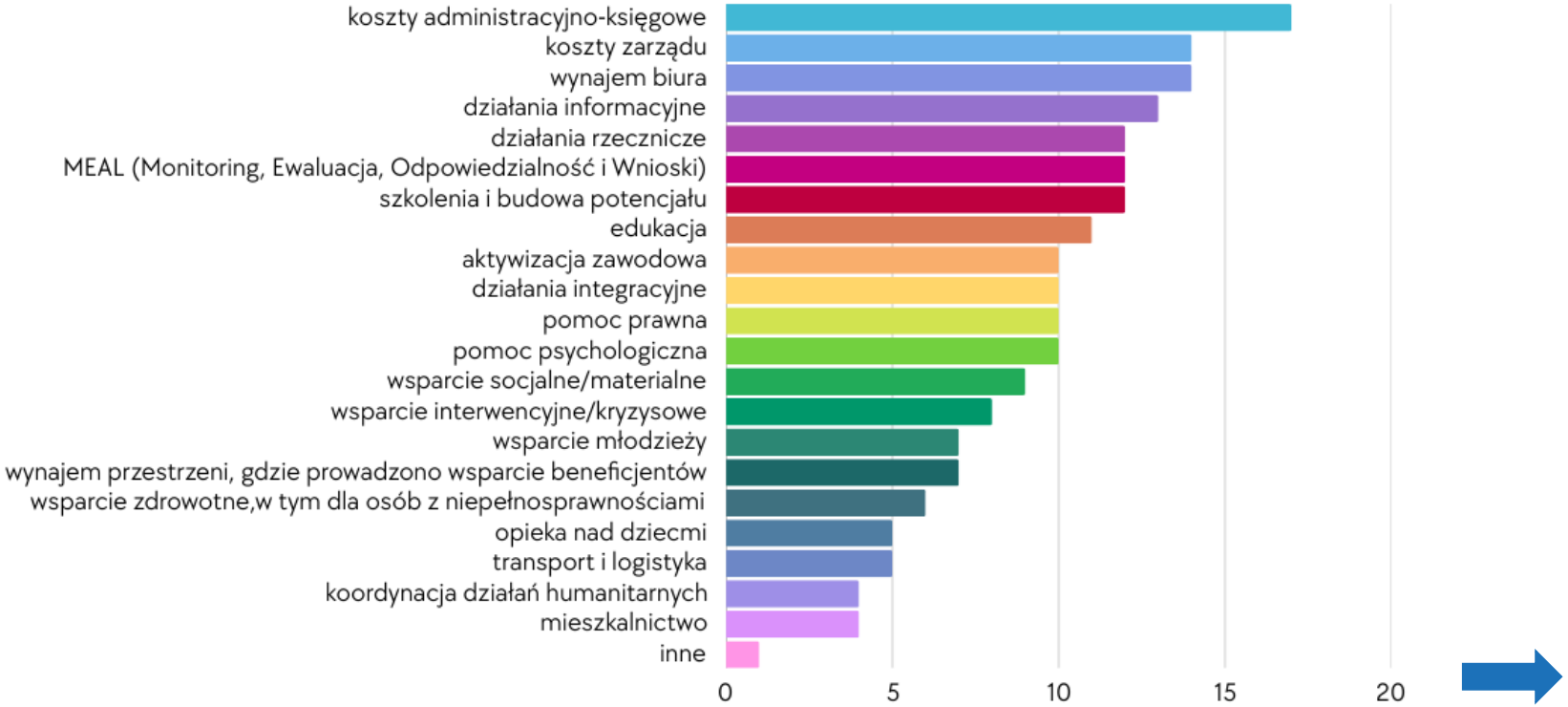

Kategorie działań, w których organizacje utraciły środki – całkowicie lub częściowo

Najczęściej wskazywanymi kategoriami były:

- koszty administracyjno-księgowe – 17 wskazań – 70,83 %
- koszty zarządu – 14 wskazań– 58,33 %
- wynajem biura – 14 – 58,33 %
- działania informacyjne – 13 – 54,17 %
- działania rzecznicze – 12 – 50,00 %
- MEAL (Monitoring, Ewaluacja, Odpowiedzialność i Wnioski) – 12 – 50,00 %
- szkolenia i budowa potencjału – 12 – 50,00 %
- edukacja – 11 – 45,83 %
- aktywizacja zawodowa – 10 – 41,67 %
- działania integracyjne – 10 – 41,67 %
- pomoc prawna – 10 – 41,67 %
- pomoc psychologiczna – 10 – 41,67 %

Najwyższa liczba wskazań w kategoriach: koszty administracyjno-księgowe, koszty zarządu, wynajem biura oraz działania informacyjne – sugeruje, że organizacje najbardziej odczuwają niedobór środków **nie tylko w obszarze bezpośrednich form pomocy**, lecz **przede wszystkim w pokrywaniu kosztów stałych i zaplecza operacyjnego.** To może oznaczać trudności w utrzymaniu personelu, przestrzeni biurowej i sprawnej komunikacji z beneficjentami, co z kolei przekłada się **na ograniczoną zdolność do świadczenia pozostałych usług** takich jak wsparcie edukacyjne, prawne czy psychologiczne. **Jednocześnie duża liczba organizacji zgłaszała utratę środków na działania bezpośrednio skierowane do uchodźców i migrantów.**

Najbardziej zagrożone działania w razie braku nowego źródła finansowania

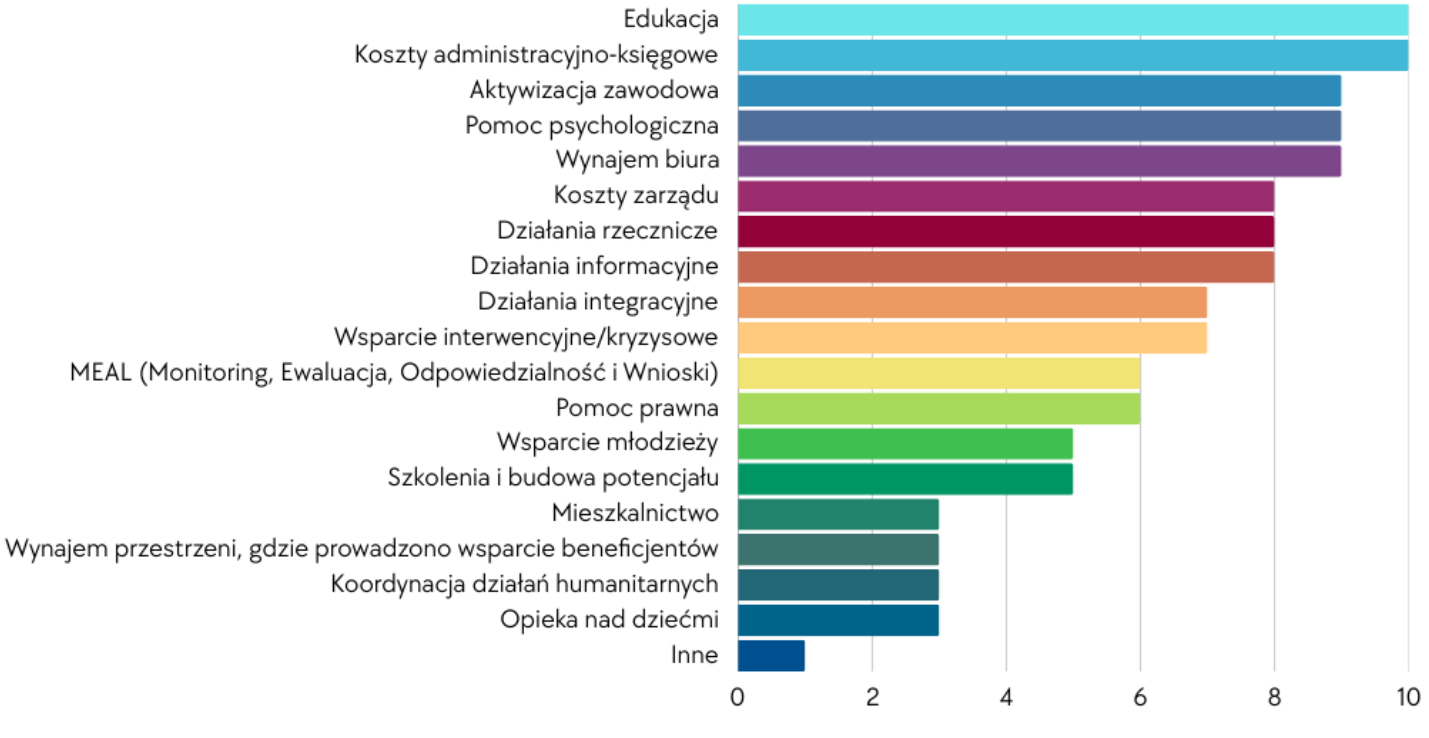

Najbardziej zagrożone działania w razie braku nowego źródła finansowania

W pytaniu otwartym organizacje zostały poproszone o wskazanie działań, które w ich ocenie są obecnie **najbardziej zagrożone lub niemożliwe do realizacji bez pozyskania nowych środków finansowych.** Odpowiedzi potwierdzają, że skutki zamrożenia amerykańskich środków obejmują zarówno działania bezpośrednio skierowane do beneficjentów, jak i kluczowe elementy zaplecza instytucjonalnego.

Najczęściej wskazywane obszary zagrożone to:

- Edukacja – 10 organizacji - 41,67 %
- Koszty administracyjno-księgowe – 10 organizacji - 41,67 %
- Pomoc psychologiczna – 10 organizacji - 41,67 %
- Wynajem biura – 9 organizacji - 37,5%
- Aktywizacja zawodowa – 9 organizacji - 37,5%
- Koszty zarządu – 8 organizacji - 33,33%
- Działania informacyjne (infolinia, portal, punkt informacyjny) – 8 organizacji - 33,33%
- Działania rzecznicze - 8 organizacji - 33,33%
- Wsparcie interwencyjne / kryzysowe – 7 organizacji - 29,16%
- Działania integracyjne – 7 organizacji - 29,16%

Charakterystyka zagrożenia:

- Część organizacji ograniczyła działania, ale jeszcze ich nie zawiesiła – zaznaczając, że kontynuacja działań nie będzie możliwa bez dodatkowego wsparcia.
- Występują zarówno zagrożenia systemowe (np. brak środków na koordynację działań humanitarnych, MEAL, zarządzanie), jak i operacyjne (brak funduszy na konkretne usługi i pracowników).

Redukcja personelu w wyniku utraty finansowania

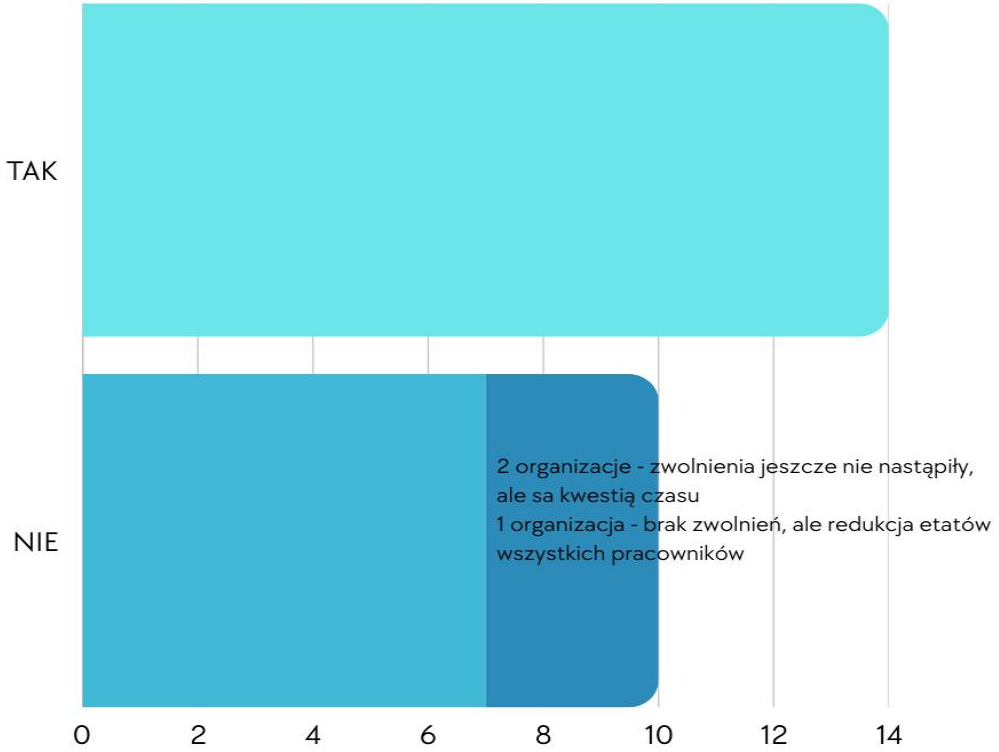

Redukcja personelu w wyniku utraty finansowania

- 14 organizacji (58,33%) potwierdziło, że doszło do redukcji zatrudnienia.
- 10 organizacji (41,67%) odpowiedziało, że nie doszło do zwolnień pracowników, **ale dwie z organizacji zaznaczyły, że zwolnienia są kwestią czasu, a w trzeciej organizacji, wymiar pracy wszystkich pracowników został zmniejszony (na mniej niż pełny etat)**

Wnioski:

Ponad połowa respondentów wskazuje na realne i już odczuwalne konsekwencje finansowe, które przekładają się na ograniczenie zasobów ludzkich. Redukcja zatrudnienia w sektorze organizacji pozarządowych prowadzi **nie tylko do utraty miejsc pracy, ale także do obniżenia zdolności operacyjnej** organizacji oraz **wzrost obciążenia obowiązkami wśród pozostałego personelu.** W wielu organizacjach obserwuje się sytuacje, w których jeden pracownik łączy obowiązki należące wcześniej do dwóch lub trzech różnych stanowisk, co prowadzi do **wypalenia zawodowego** i zwiększonej rotacji kadr, co już wcześniej, przed zawieszeniem amerykańskiego finansowania stanowiło duży problem i wyzwanie dla organizacji, jak wynika z raportu Klon-Jawor “Kiedy życie w kryzysie staje się codziennością” sektor wchodzi w fazę destabilizacji kadrowej, która może mieć długofalowe skutki.

Ograniczenie zasobów kadrowych bezpośrednio wpływa na zdolność organizacji do realizacji działań statutowych - w tym świadczenia usług, prowadzenia działań pomocowych, skutecznego reagowania na sytuacje kryzysowe oraz zaangażowania w dialog społeczny i instytucjonalny. W rezultacie **zmniejsza się nie tylko zasięg działań polskich organizacj**i pozarządowych, ale **także gotowość pracowników do długofalowego działania w takiej formule.**

Szacowany odsetek zwolnionego (lub zagrożonego zwolnieniem) stałego personelu

Z odpowiedzi możliwych do skwantyfikowania wynika, że:

- W 6 organizacjach zagrożone jest od 40% do 100% personelu.
- W kolejnych 4 przypadkach organizacje wskazały wartości w przedziale 11–30%.
- 7 organizacji odpowiedziało, że nie doszło do zwolnień, przy czym jedna z nich zaznaczyła, że udało się utrzymać zespół tylko dzięki istotnemu ograniczeniu godzin pracy. W innym przypadku nie doszło do redukcji, jednak zarząd i koordynatorzy pracują nieodpłatnie.
- Dodatkowo część respondentów wskazywała, że nie zna jeszcze pełnej skali zwolnień albo że organizacja nie rozpoczęła działalności z powodu wstrzymania środków.

Wnioski:

Zebrane dane potwierdzają, że wiele organizacji działa **na granicy operacyjnej** – redukcje dotykają nie tylko pojedynczych stanowisk, ale całych zespołów. W jednym przypadku wskazano, że bez nowych źródeł finansowania **cały personel etatowy, z wyjątkiem zarządu, przestanie funkcjonować.**

Szacowana liczba beneficjentów, którzy nie otrzymają wsparcia

Spośród udzielonych odpowiedzi:

- Najwyższa wskazana wartość to 100 000 beneficjentów (jedna z największych organizacji).
- Kilka innych organizacji zgłasza brak możliwości wsparcia dla osób na poziomie tysięcy osób (5000, 8000, 2000).
- Łącznie, z możliwych do oszacowania danych, suma przekroczyła ponad 125 000 osób, nie licząc przypadków opisowych, w których liczby nie podano.

Wnioski:

Zebrane dane wskazują, że skala negatywnych skutków dla populacji uchodźczej i migranckiej w Polsce jest znacząca. **Wielu beneficjentów straci dostęp do podstawowych form pomocy – prawnej, socjalnej, psychologicznej czy edukacyjnej** – a organizacje sygnalizują brak możliwości kontynuowania działań w kluczowych obszarach.

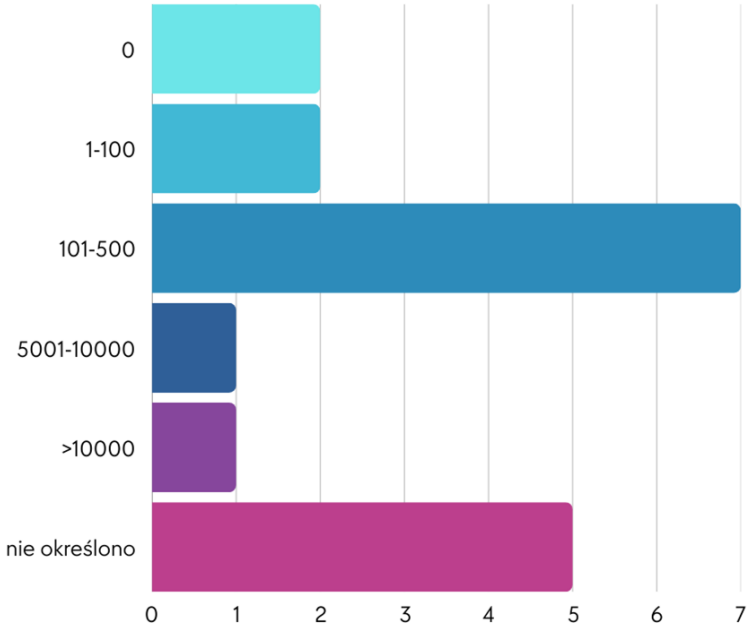

Przykładowa odpowiedź

(Jedna z organizacji przedstawiająca szczegółowy opis wpływu zamrożenia środków na poszczególne obszary prowadzonych przez nią działań)

1) Liczba osób, które nie otrzymają wsparcia prawnego i asystenckiego: 210 osób nie skorzysta z indywidualnych konsultacji prawnych, 353 osoby nie otrzymają wsparcia asystenckiego (np. w urzędach, przychodniach, na policji).

2) Liczba osób narażonych na przemoc, które nie otrzymają pomocy: 21 kobiet i dziewcząt narażonych na przemoc ze względu na płeć pozostanie bez wsparcia, 25 osób dotkniętych przemocą motywowaną uprzedzeniami nie uzyska pomocy w ramach interwencji antydyskryminacyjnych, ponad 100 osób nie weźmie udziału w warsztatach z zakresu przeciwdziałania przemocy motywowanej uprzedzeniami i reagowania na nią.

3) Liczba osób, które stracą dostęp do wsparcia psychologicznego: około 420 konsultacji psychologicznych nie odbędzie się – dostęp do wsparcia zostanie wstrzymany od czerwca 2025.

4) Liczba osób z krajów Ameryki Łacińskiej, które nie otrzymają wsparcia w zakresie przeciwdziałania wyzyskowi na rynku pracy: co najmniej 500 osób nie uzyska pomocy asystenckiej, nie weźmie udziału w szkoleniach dotyczących praw pracowniczych i adaptacji w Polsce oraz nie będzie chronionych przed oszustwami i wyzyskiem.

5) Liczba osób w kryzysie bezdomności i osób potrzebujących interwencyjnego zakwaterowania bez wsparcia: 34 osoby nie otrzymają wsparcia w formie tymczasowego zakwaterowania ani towarzyszenia w procesie usamodzielniania się.

6) Inne działania, które zostaną zawieszone lub znacząco ograniczone: Brak mobilnych wyjazdów poradniczych do Miejsc Zbiorowego Zakwaterowania – liczba osób dotkniętych tym ograniczeniem nie została w raporcie precyzyjnie oszacowana, ale będzie to kilkaset osób rocznie. Zawieszenie tłumaczeń (zwykłych i przysięgłych) – bez możliwości skorzystania z tej formy wsparcia pozostanie znaczna część beneficjentów korzystających z poradnictwa (łącznie z powyższymi grupami).

Skierowanie zawieszonych programów do grup wrażliwych

Spośród 25 organizacji:

- 18 organizacji (75%) odpowiedziało TAK – potwierdzając, że zawieszone działania były ukierunkowane głównie na grupy szczególnie narażone na wykluczenie.
- 6 organizacji (25%) odpowiedziało NIE – ich zawieszone działania nie były skoncentrowane na takich grupach.

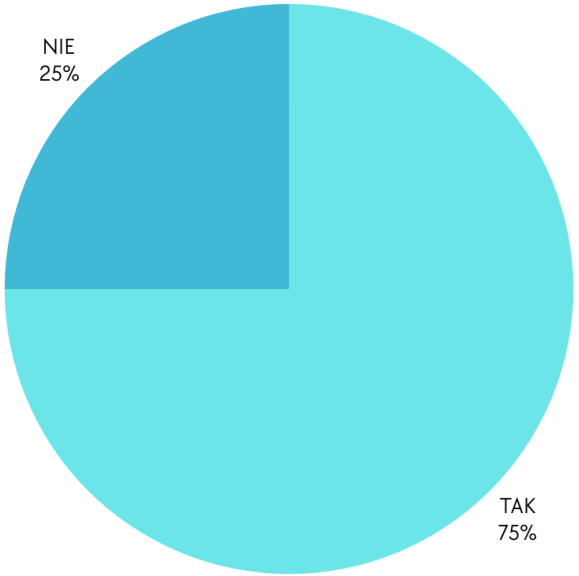

Wnioski:

Dane jednoznacznie wskazują, że znaczna **większość utraconych lub zawieszonych programów dotyczyła wsparcia grup wrażliwych,** takich jak osoby z doświadczeniem uchodźczym, osoby w kryzysie bezdomności, kobiety narażone na przemoc, osoby z niepełnosprawnościami czy dzieci.

Oznacza to, że skutki zamrożenia środków nie rozkładają się równomiernie — uderzają najsilniej w osoby o podwyższonym ryzyku marginalizacji i najbardziej zależne od systemowego wsparcia świadczonego przez organizacje pozarządowe.

Najczęściej wskazywane grupy wrażliwe objęte zawieszonymi programami

Wnioski:

- Ponad trzy czwarte organizacji potwierdziło, że ich zawieszone programy dotyczyły **dzieci i kobiet z dziećmi,** co czyni te grupy najsilniej dotkniętymi.
- Osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami były objęte programami aż w odpowiednio 50% i 37,5% przypadków.
- Programy wsparcia w Ośrodkach Zbiorowego Zakwaterowania również stanowiły istotną część działań (45,83%).

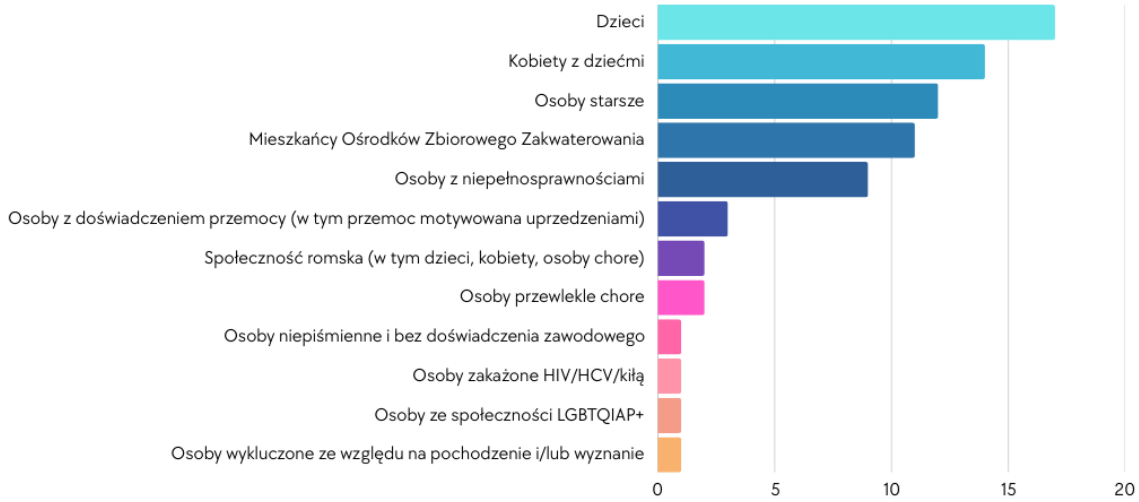

Stopień zawieszenia działań wobec grup wrażliwych

Wyniki liczbowo (na podstawie analizowanych odpowiedzi liczbowych):

- Średni poziom zawieszenia działań: 58%
- Mediana: 65%
- Najczęstszy przedział odpowiedzi: 50–59 % oraz 80–89 %
- Organizacje wskazujące 100% wstrzymanych działań: 2
- Organizacje wskazujące co najmniej 80% wstrzymania: 6
- Organizacje, które zgłosiły co najmniej 50% wstrzymania: 10 (z 17 analizowanych odpowiedzi liczbowych)
- Organizacje wskazujące poniżej 20% wstrzymania: 3
- Organizacje, które nie były w stanie oszacować skali (odpowiedzi opisowe): 3

Wnioski:
Dane pokazują, że ponad połowa organizacji doświadczyła poważnego ograniczenia działań skierowanych do grup wrażliwych, często przekraczającego połowę pierwotnie planowanych aktywności. W niektórych przypadkach oznacza to całkowite zawieszenie konkretnych programów, jak np. zajęć wyrównawczych dla dzieci.

Najczęściej zgłaszanym przedziałem była wartość 50–100%, co świadczy o poważnym i bezpośrednim wpływie sytuacji finansowej na operacyjne zdolności organizacji. Część organizacji nie była w stanie oszacować skali ograniczeń, co może wynikać z dynamicznej sytuacji i braku pewności co do przyszłości konkretnych projektów.

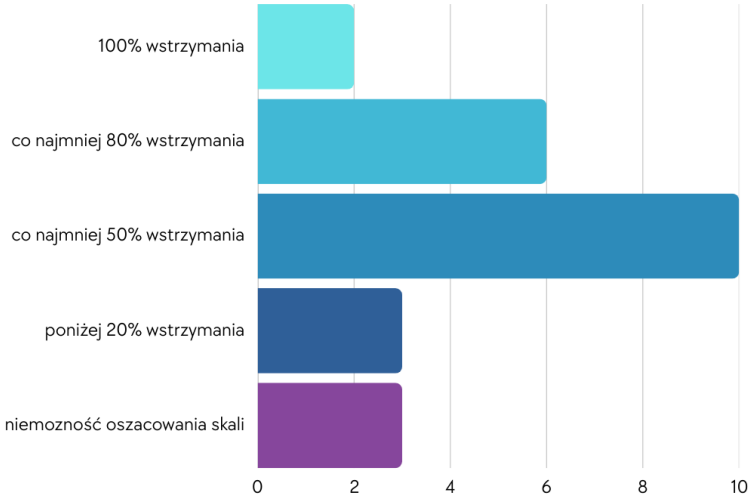

Podsumowanie

- ★ Analiza wyników ankiety przeprowadzonej wśród organizacji działających na rzecz uchodźców i migrantów w Polsce pokazuje, że zamrożenie amerykańskiego finansowania wywarło znaczący wpływ na cały sektor – zarówno w wymiarze **operacyjnym, jak i projektowym**.
- ★ Najsilniej dotknięte zostały działania na rzecz grup wrażliwych, w tym dzieci, kobiet z dziećmi, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. W ponad połowie organizacji wstrzymano co najmniej 50% takich działań, a część musiała je zawiesić całkowicie.
- ★ Zagrożone lub już ograniczone zostały również kluczowe formy wsparcia merytorycznego, takie jak edukacja, pomoc psychologiczna, aktywizacja zawodowa, działania integracyjne i interwencyjne. Dodatkowo skutki braku finansowania są odczuwalne **w całym kraju** – projekty realizowano równolegle w wielu województwach, a zamrożone środki obejmują nie tylko działania bezpośrednie, ale również fundamenty instytucjonalne organizacji: koszty personelu, zarządzania, wynajmu biur i prowadzenia działań informacyjnych.
- ★ Zróżnicowanie poziomu strat finansowych wśród organizacji **nie przekłada się wprost na ich stabilność** – w wielu przypadkach utracono środki przeznaczone na działania **wyspecjalizowane i kluczowe**, które musiały zostać zawieszone **mimo niewielkiego udziału procentowego w całym budżecie**.
- ★ Kryzys finansowy skutkuje także **redukcją zatrudnienia, przeciążeniem kadry oraz spadkiem gotowości zespołów do długofalowego zaangażowania**. W dłuższej perspektywie może to doprowadzić do **trwałego osłabienia roli organizacji społecznych** jako partnerów publicznych i aktorów pierwszej odpowiedzi w sytuacjach kryzysowych.

REKOMENDACJE

dotyczące możliwego wsparcia organizacji w obliczu zawieszenia finansowania

1. Wzmocnienie komunikacji z organizacjami dotniętymi kryzysem finansowania.
Potrzebne są skoordynowane działania sektora z rzadem w celu przedstawienia realnych skutków kryzysu kadrowo-finansowego dla systemu wsparcia społecznego, w tym kampanie informacyjne, spotkania z partnerami instytucjonalnymi oraz raporty analityczne celem wypracowania rozwiązań.

2. Utworzenie funduszu pomostowego lub interwencyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb finansowych dla organizacji wspierających grupy wrażliwe.
Taki mechanizm mógłby złagodzić skutki nagłego zawieszenia finansowania i umożliwić kontynuację kluczowych działań do czasu uzyskania nowych środków. Czasowy mechanizm finansowania, powinien obejmować możliwość finansowania wynagrodzeń, kosztów operacyjnych oraz kontynuacji działań.
Konkurs powinien być rozliczany uproszczoną ścieżką, dostępny również dla mniejszych organizacji, z zastrzeżeniem np. prowadzenia działań **od min. 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o finansowanie oraz dla organizacji, które potrzebują wsparcia na kontynuowanie prowadzonych już działań.**

3. Priorytetyzacja wsparcia dla organizacji pomagającym osobom z grup szczególnie wrażliwych
Organizacje powinny mieć zapewnioną ciągłość funkcjonowania, szczególnie działań krytycznych z punktu widzenia ochrony grup wrażliwych.To właśnie te grupy są najbardziej narażone na skutki przerwania działań pomocowych i jednocześnie najmniej samodzielne w poszukiwaniu alternatywnych form wsparcia. Utrzymanie ciągłości świadczenia usług ochronnych, integracyjnych i psychospołecznych dla tych odbiorców jest kluczowe z perspektywy ochrony praw człowieka, stabilności społecznej oraz zapobiegania długofalowemu wykluczeniu.

REKOMENDACJE

dotyczące możliwego wsparcia organizacji w obliczu zawieszenia finansowania

4. Mapowanie luk w świadczeniu usług.
Rekomenduje się przeprowadzenie pogłębionej analizy, które obszary i grupy społeczne zostały najbardziej dotknięte ograniczeniami – w celu ukierunkowania działań ratunkowych i wspierających dla organizacji najbardziej dotkniętych kryzysem finansowania. Zbieranie danych może nastąpić przez ankiety i konsultacje regionalne, we współpracy z organizacjami branżowymi i sieciami NGO, by zidentyfikować przerwane działania, ograniczenia kadrowe i potrzeby lokalne. Istotne jest również wsparcie prowadzenia istniejących już i rozpoznawalnych infolinii czy portali informacyjnych, tak by przy zmieniającej się skali pomocy uchodźcy mogli wciąż otrzymywać wiarygodne i sprawdzone dane.

5. Inwestycje w odporność organizacyjną
W dłuższej perspektywie należy wspierać budowanie zdolności planowania kryzysowego, dywersyfikacji źródeł finansowania i profesjonalizacji struktur zarządzania w NGO. Sugeruje się wprowadzenie dedykowanych programów szkoleniowych i mentoringowych dla NGO w zakresie zarządzania kryzysowego dla organizacji, planowania finansowego, zarządzania zasobami ludzkimi, budowania modeli hybrydowego finansowania, projektowania umów z potencjalnymi partnerami z uwzględnieniem sytuacji kryzysowych.